

DÜNYA'da ve TÜRKİYE'de İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİ Sorunu ve Çözümler-1

Dr.Ahmet SALTİK

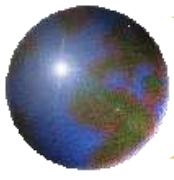
AÜTF Halk Sağlığı AbD

www.ahmetsaltik.net

profsaltik@gmail.com

2014-15 / Ankara

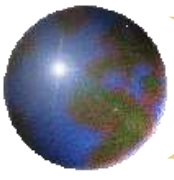

Soma'da yitirdiğimiz madencilere-1

- 13.5.2014 günü **Soma**'da özel sektörün işlettiği yeraltı kömür madeninde çıkan yangında, resmi olarak 301 (?!) emekçiyi yitirdik; gene **İŞ CİNAYETİNE KURBAN VERDİK!** Yazıklar olsun!
- Bu dersi 12.5.14 günü AÜTF D6 öğrencileri ile 4 saat işle-miştik. Bir de film izlemiş üzerinde iş kazalarının nedenleri-ni tartışmıştık. 22 posterle de iş sağlığı ve güvenliği önlem-lerini irdelemiştik.. TBMM'de Soma önergesi reddedilmişti!
- Biz bu işi yıllardır yapıyoruz ama özlenen sonuç hala yok.
- Kozlu'da 1992'de 263 emekçiyi kurban verdik, yetmedi..
- ***Çalışma ve Enerji Bakanları derhal istifa etmelidir!***

13.5.14 günü, Soma'da bir özel kömür madeninde iş cinayetine resmen 301 (!??) kurban verildi..

Soma'da yitirdiğimiz madencilere-2

- **Başbakan Erdoğan**, 30 emekçiyi yutan Karadon grizu faciasında «*Bu mesleğin kaderinde ölüm var..*» demişti. Oysa TEPAV raporları işletmede üretim plan ve projesinin olmadığını, havalandırmanın yetersiz olduğunu... kanıtladı.
- Dönemin Çalışma Bakanı Prof. Ö. Dinçer hiç sıkılmadan «**Güzel öldüler**» (!!?) diyerek hepimizi utanca boğdu.
- Bu iş cinayetlerinin asıl sorumlusu, akıl ve bilim dışı çağ dışı siyasal anlayıştır. 12 yıldır iktidarda olan bu gerici ve emek düşmanı anlayış, gerekli denetimleri yapmayıp sermayenin isteklerine boyun eğmektedir. Asıl katil olan bu siyasettir. **AKP hükümeti istifa etmeli, TBMM olaya el koymalıdır..**

YÜREĞİMİZ KÖMÜR KARASI...

**13 Mayıs
2014,
SOMA,301
kurban..**

SOMA'DA 4 BÜYÜK HATA YAPILDI!

- ABD'nin eski Maden Güvenliği Şefi Davitt McAteer, Hürriyet yazarlarından Tolga Tanış'a yaptığı açıklamada Soma'daki maden faciasını yorumladı ve yapılan [4 büyük hata](#)ya dikkat çekti. McAteer, bunların; (DHA, 22.5.14)

- 1. tutuşma kaynağının denetim altına alınmaması,**
- 2. metanın madenden boşaltılmaması,**
- 3. kömür tozunun temizlenmemesi ve**
- 4. işçi sayısının yüksek tutulması olduğunu** belirtti.

McAteer, 1968'de yapılan kapsamlı bir düzenlemeyle o döneme dek ABD'de de yaşanan maden kazalarında büyük bir düşüş sağladıklarını anlattı. "Türkiye'deki olayda ise benim gördüğüm en büyük hata, tutuşma kaynağı baskılanmamış.." diyen McAteer, metanın madenden çıkarılmadığını (drenaj), kömür tozunun temizlenmediğini ve bunların tutuşmanın patlamaya dönüşmesinde etkili riskler olduğunu kaydetti.

SOMA
kırımı
kurbanları
13.5.2014

Soma`da meydana gelen ve yüzlerce işçinin yaşamını yitirdiği iş cinayeti ile ilgili olarak Oda Yönetim Kurulumuz

**"KAZA DEĞİL İŞ CİNAYETİ!
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı ile Enerji ve
Tabii Kaynaklar Bakanı
derhal istifa etmelidir!"**
başlıklı bir açıklama yayınladı.

http://www.mmo.org.tr/genel/bizden_de_tay.php?kod=38980&tipi=1&sube=0#.U4

DKX / tHc, 24.5.14

İş kazası-meslek hastalıklarının başlıca nedenleri

- *Sermayenin azami kâr hırsı,*
- *Emek aleyhine politikalar ,*
- *Neo-liberal yabancı kapitalizm,*
- *Haraç-mezat özelleştirme talanı,*
- *Emeğin Sendikasızlaştırılması,*
- *Yaygınlaşan Taşeronluk sistemi,*
- *Esnek istihdam politikaları,*
- *Çalışma koşullarının ağır oluşu,*
- *Kadın, genç, çocuk emeği,*
niteliksiz işçinin özellikle sömürüsü
- *Kayıt dışı güvencesiz istihdam,*
- *Kamu kesiminin tasfiyesi,*
- *Kamusal denetimin etkisizliği,*
- *Emekçiye işsizlik tehdidi..*

Soma`da meydana gelen ve yüzlerce işçinin yaşamını yitirdiği iş cinayeti ile ilgili olarak Oda Yönetim Kurulumuz

**"KAZA DEĞİL İŞ CİNAYETİ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı ile Enerji ve Tabii
Kaynaklar Bakanı Derhal
İstifa Etmelidir"**

başlıklı bir açıklama yayınladı.

http://www.mmo.org.tr/genel/bizde_n_detay.php?kod=38980&tipi=1&sub_e=0#.U4DKX | tHc, 24.5.14

AMAÇLAR..

Sunu sonunda öğren(i)cilerimiz;

“İş Sağlığı ve Güvenliği”

(İSAGÜ, İSİG) sorun alanında

ülkemizin son durumu hk.

temel bilgiler edinecekler

ve bu bilgiler aracılığıyla

duyarlık geliştireceklerdir.

Bu derste edinilecek bilgiler,

Staj boyunca sürdürülecek

etkinliklerde kullanılacaktır..

Tanım ve Amaçlar

Önemle vurgulanması gereken şudur :

Bir hizmet sözleşmesi (*İş Akdi*) ile işverene -altişverene (*taşerona*) bağlı olarak çalışan işçinin, genelde işverenin / altişverenin uymadığı sağlık ve güvenlik kuralları nedeniyle uğradığı zarar, yakalandığı **meslek hastalığı** ve uğradığı **iş kazası**dır.

Tanım ve Amaçlar

DSÖ'nün konu ile ilgili değerlendirmesi :

**“İşle ilgili hastalıklar,
yalnızca bilinen ve kabul edilen
meslek hastalıkları değil;
oluşumunda ve gelişmesinde
çalışma ortamı - biçiminin,
öbür nedenler arasında
önemli bir etmen olduğu hastalıklardır.”**

Üretenler ve emekleri saygıdeğerdır ve sağlıklı, güvenli ortamda çalışma hakkına sahiptirler.

OSMANLI Dönemi :

Sanayileşmede ciddi gecikme ve çöküş..

Bilinmeze yolculuk..

Fig. 1 Bernardino Ramazzini (1633–1714).

İş Hekimliğinin kurucusu

İşyerinde risk etmenleri :

Genel bakış

1. Kimyasal ve toksik maddeler

2. Tozlar ve gazlar

3. Gürültü

4. Biyolojik etmenler

5. Fiziksel yük, çalışma pozisyonu, titreşim

6. Hava durumu ve sıcağa-soğuğa sunuk kalma (*maruziyet*)

7. Aydınlatma, görsel baskı

8. İyonlaştırıcı olan / olmayan radyasyon, elektromanyetik alanlar

9. Atmosfer basıncı

10. Psikososyal baskı (*iş güvencesi yokluğu, düşük ücret vb.*)

İşyerinde risk analizi :

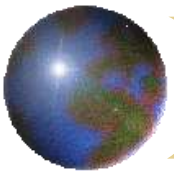
1. Tehlikelerin belirlenmesi

2. Eşik değer, sunukluk değerlendirme, risk değerlendirme kavramları

3. İş psikolojisi, stres-gerilim-kavramı, iş sağlığı etki değerlendirme

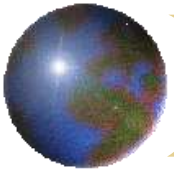
4. Risk yönetimi

Risk değerlendirmesi-1

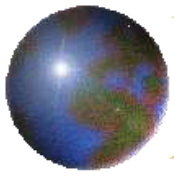
- AB sürecinin türevlerinden olarak, 10 Haziran 2003'te yürürlüğe giren 4857 sayılı **İş Yasası** ve yönetmelikleri ve **İSG Yasası** (30.6.2012) önemlidir. (Md. 4/c)
- *Bu yönetmeliklerin çoğu AB Çerçeve Direktif'ine uyumlanarak yayınlanmıştır.*
- Buna göre yeni **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği** yaklaşımının temeli ***Risk Değerlendirmesi***dir.
(www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10)

Risk değerlendirmesi-2

- Geleneksel işleyişte gerçekleşen ciddi **iş kazaları**ndan ve **meslek hastalıkları**ndan sonra **risk algılama** düzeyi belirgin olarak yükselir.
- Bu noktada önemli **işçi sağlığı ve iş güvenliği** kararları alınır.
- Ancak zaman geçtikçe, yaşanan olay unutuldukça, eski düzene dönülmesi oldukça sık yaşanır.

(www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10)

Risk değerlendirmesi-3

- **Risk değerlendirmesi** ile sağlanmak istenen, henüz bir sorunun yaşanmadığı ya da görülmediği durumda, tehlikelerin olası sonuçlarına ilişkin **öngörüde bulunma** çabasıdır.
- *Risk değerlendirmesi çalışması, kurum içinden bu anlayışa sahip ve konunun kuramsal birikimini sağlamış çalışanlarca yapılabilir, yapılmalıdır.*
- Bu konuda temel görev **işyeri hekimleri** ile **iş güvenliği mühendislerine** düşmektedir.

(<http://www.ttb.org.tr/RD/> 23.6.10)

Yeraltı maden işletmeciliği çok riskli !..

● Bilindiği gibi madencilik sektörü, özellikle de ***yeraltı madenciliği***, doğası gereği içerdiği riskler nedeniyle dünyanın her yerinde planlama, yatırım ve üretim aşamasından pazarlama aşamasına dek çok özel önlemlerle; donanım, bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli izlem-denetim gerektiren, ***Dünyanın en ağır iş kollarından biridir.***

www.maden.org.tr/, erişim : 26.09.09

“Maden kazaları yazgı değil!”

TEPAV (Türkiye Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı, TOBB);

- * - Maden sektöründeki ölümlerin yazgı olmadığını;
- *Üretim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi,*
- - Üretim plan ve projesinin bulunmaması ve
- - *Havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların ölümlere yol açtığını bildirdi. (AA, 4 Temmuz 2010)*

“Madenlerde Yaşanan İş Kazaları ve Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme”

Kömür sektöründe, 1991-2008 döneminde **iş kazaları ve meslek hastalığı** nedeniyle toplam 2554 işçi yaşamını yitirirken, **sürekli işgöremez** hale gelenlerin sayısı 13087'ye ulaştı. **İş kazalarının nedenleri** arasında, *üretim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi, üretim plan ve projesinin bulunmaması ve havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların ilk sıralarda yer aldığına dikkat çekildi. (AA, 4 Temmuz 2010)*

Özel sektörde durum daha kötü!

- **TEPAV**'ın değerlendirmesine göre, kazalardaki ölüm sayıları, **taş kömürü ve linyit ocaklarında** anlamlı biçimde farklılaşıyor.
“Milyon ton kömür üretimi başına düşen ölüm sayısı” nın, 2007’de taş kömürü ocaklarında linyit ocaklarından 30 kat yüksek!
- “Kazalar” (?!?) sonucu oluşan **ölüm sayılarında** **TTK** ve özel işletilen maden ocakları ayırımında bakıldığında, milyon ton kömür üretimi başına düşen ölüm sayısı **özel işletmelerde** **ne yazık ki daha çok!** (AA, 4.7.10)

TR'de Çin'deki ölümlerin 5 katı!

- Dünyanın ilk 2 büyük kömür üreticisi olan Çin ve ABD'de oluşan maden kazaları incelendiğinde, taş kömürü için milyon ton üretim başına **ölüm** oranlarının Türkiye'den düşük olduğu ortaya çıktı.
- 2008'de **Çin**'de milyon ton başına ölüm sayısı 1,27 iken, aynı oranın Türkiye'de 5 kat daha çok olması oldukça kaygı verici olarak değerlendirildi. Tarihsel olarak bakıldığında hem ABD hem de Çin'de geçmişte ölüm oranlarının yüksek olduğu, alınan önlemlerle bu sayıların düşürüldüğü belirlendi. (AA, 4 Temmuz 2010)

“Hekimler, bütün olanakları ile çalışanların yardımına koşmalıdırlar.”

“İşçilerin meslek hastalıklarına tanı koyabilmek için mutlaka <<ne iş yaptığını>> sorunuz!

Ne yapsam da şu ipek gravatlı ve fularlı, saçları briyantınli, rugan ayakkabılı aristokrat “hekimleri” işçilerin ağır koşullarını görmeleri için kanalizasyonlara, lağımlara, maden ocaklarına.. nasıl götürsem ?!

“Hekimlik, bütün olanaklarıyla çalışanların yardımına koşmalıdır.”

*Bernardino Ramazzini
(1633-1714)*

Türkiye’de durum :

Cumhuriyet dönemi yasaları

- ❖ **“151 sayılı, 10.9.1921 tarihli, Amele Kanunu”**
(Dikkat; Sakarya savaşı sırasında! 23.8.1921 - 13.9.1921)
- ❖ **Yurttaşlar Yasası (Medeni Yasa), 1926**
- ❖ **Borçlar Yasası, 1926**
- ❖ **Belediyeler Yasası, 3 Nisan 1930**
- ❖ **Umumi Hıfzıssıhha Yasası, 6 Mayıs 1930**
- ❖ **İş Yasası, 1936 – 1971 – 2003**
- ❖ **SSK Yasası, 1945 (İşçi Sig.) – 1965 – 2000**
- ❖ **4857 sayılı İş Yasası (10.06.2003)**
(Dip nota bkz. Lütfen..)
- ❖ *Borçlar yasası md. 332 : İşverenin işçiyi koruma borcu*
- ❖ **İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası, 6361, RG 28339, 30.6.12**
- ❖ **Anayasa (md. 49, 50, 56, 60 vd.)**

AMELE BİRLİĞİ YASASI

23 Nisan 1920'de olağanüstü koşullarda açılan Büyük Millet Meclisi (1. Meclis), ülke işgal altında iken bir yandan Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı Başkanı **Mustafa Kemal Paşa** önderliğinde yönetirken, bir yandan da önemli bir yasama etkinliği sergilemiştir. 10 Eylül 1921'de çıkarılan **AMELE BİRLİĞİ Yasası**, çok çarpıcı insancıl bir örnektir. Osmanlı döneminde, kadük kalan Dilaverpaşa Nizamnamesi (1865) dışında yeraltı maden emekçileri için hiçbir yasal düzenleme yapılmamıştır!?

AMELE BİRLİĞİ YASASI

EREĞLİ HAVZAI FAHMIYESİ MADEN AMELESİNİN HUKUKUNA MÜTEALLİK KANUN

***Madde 6-** Bilumum madenciler hasta ve kazazede olan ameleyi meccanen (ücretsiz) tedavi ettirmeğe ve bunu teminen maden civarında hastane, eczane ve diplomalı hekim bulundurmağa mecburdurlar. Bunların tayini, yer ve sayısı ile madenciler arasında giderlerin üstlenilmesi ve harcanmasına ilişkin ayrıca bir tüzük çıkarılacaktır.*

AMELE BİRLİĞİ YASASI

- Sakarya Savaşı'nın sürdüğü günlerde, 10.9.1921'de çıkarılan **151 sayılı yasa** ile TBMM, Zonguldak-Ereğli Bölgesinde kömür çıkartan emekçilerin iş güvenliğini sağlamayı amaçlamıştı. BMM'ce kabul edilen 151 sayılı **“Ereğli Havza-i Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun”** düzenleme ve uygulamaları, **M. Kemal Paşa** döneminin konuya duyarlı yaklaşımının belirgin örneğiydi. Bugün de yürürlükte olan 151 sayılı yasa, Zonguldak ve Ereğli bölgesinde çalışan maden işçilerinin çalışma koşullarını, haklarını düzenlemek ve sosyal güvenlikleri için bir örgüt kurmayı öngörmüştü.

(Prof. Dr. Suna Kili, **Atatürk Devrimi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, syf. 138)

AMELE BİRLİĞİ YASASI

Yasa, ilk kez primli sosyal sigorta sistemi gereği, işçiden ve işverenden % 1'den az olmamak üzere sosyal sigorta primi kesilmesini öngördü. Yasanın BMM'ndeki görüşmeleri sırasında özellikle *işçileri koruyucu hükümler* ile sosyal sigorta haklarının bütün işçileri kapsaması öngörülmüş ama kömür işçisinin özelliği bulunduğu ve yasanın bu özelliklere göre hazırlandığı, tüm işçilere uygulanamayacağı, öbür işçiler için ayrı bir yasa çıkarılacağı hükümet yetkililerince ifade edilmiştir.

(Prof. Dr. Suna Kili, **Atatürk Devrimi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, syf. 138)

»**Amele Birliği Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı**« halen etkindir.

4857 SAYILI İŞ YASASI..

Sosyal bir hukuk devletinde iş yasaları çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke alırken, 4857 sayılı **İş Yasası** (2003) tümüyle işverenlerin çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmiştir.

Esnek ve kuralsız çalışmayı, işçiyi başka işverenlere kiralamayı, altişverenleşmeyi (taşeronlaştırmayı) yasal duruma getiren; kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa yerine, konunun tüm yanlarının katılımı ile demokratik ve **emeği kollayan** yeni bir İş Yasası çıkarılmalıdır.

ILO'nun 158 Sayılı Sözleşmesi' nin (Konvansiyonu'nun) öngördüğü iş güvencesi kesinlikle sağlanmamıştır.

Yasa, 10 Haziran 2014'te 11. yılını bitirmiştir ; başarısızdır.. İş kazaları ve meslek hastalıkları hâlâ yüzümüzü kızartmaktadır.

Sendikal örgütlenme eritiliyor!

1980'de 3 milyon SSK'lı işçinin yarısı (1.5 milyonu!) sendikalı iken, Ocak 2014'te 11,6 m işçinin ancak %9'u! (*Çalışma Bakanlığı Tebliği, RG: Ocak 2014*). Nüfusu Türkiye'nin 1/10'undan az olan Danimarka'da 1,7 m sendikalı işçi var. İspanya'da 2.47, İtalya'da 5.92 milyon işçi sendikalı. Türkiye'de sendikalı işçi oranı neden %9 ve sayısı niçin yalnızca 1 milyon ?! Bir yandan AB Standartları (?!?) ve demokratikleşme (!?) bir yandan emeğin acımasız sömürsü yeni / post-modern (!) yöntemlerle, **KÜRESELLEŞTİRME = Yeni emperyalizm ile sürdürülüyor. Sendika yoksa İSG de yok; Emperyalizm durdurulmalı!**

24 Ocak 1980 Kararları

12 Eylül 1980 Darbesi ve İSG

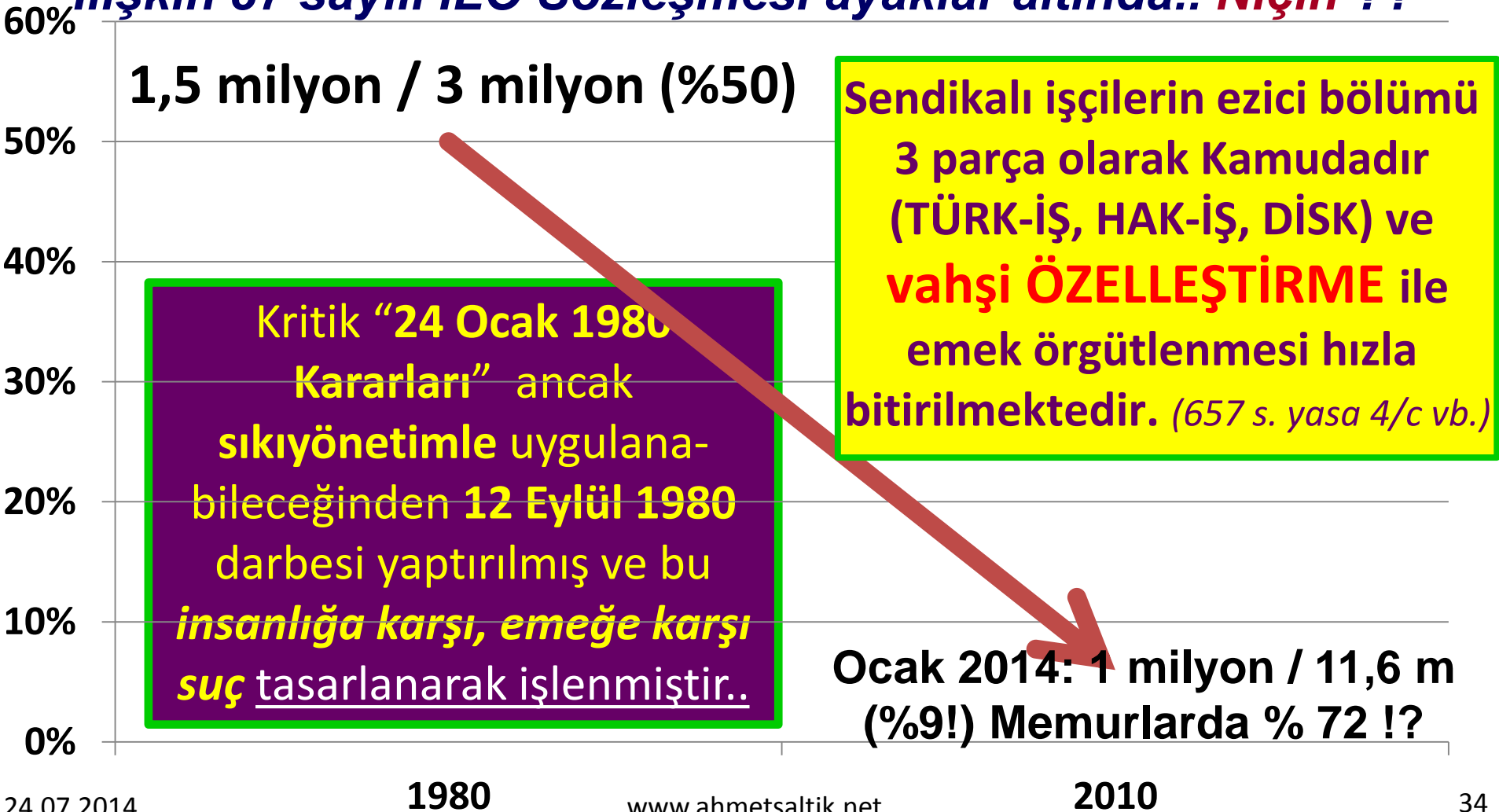
*1980'de Türkiye nüfusu 44.4 milyon, toplam istihdam 16.5 m ve sendikalı işçi sayısı 2.2 m idi. Ocak 2014'te Türkiye nüfusu 76,7 milyon, toplam istihdam 24.4 milyon ve **sendikalı işçi sayısı 1 milyona indirilmiştir!***

1980 - 2014 arasında nüfus % 70+ büyürken, istihdam % 50 büyümüş, sendikalı işçi sayısı dramatik olarak düşürülmüştür!
Bugün öyle bir noktadayız ki; toplu-iş sözleşmesi yasasındaki kurallar uygulanırsa, Türkiye ölçeğinde toplu-iş sözleşmesine oturabilecek sendika sayısı salt 11'dir.

Kimi iş kollarında toplu-iş sözleşmesi olanağı kalmamıştır.

Türkiye'de 1980-2014 arasında sendikali işçi sayısında dehşet verici eritme..

Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı ILO Sözleşmesi ayaklar altında.. Niçin ??

İşçi sağlığı-güvenliğinin ana tehdidi : İŞ-SİZ-LİK !

Krizin bedeli 30 milyon işsiz !

IMF ve ILO'ya göre Dünyada **210 milyon işsiz** var! Durgunluğun özellikle gelişmiş ekonomilere zarar verdiği ve bu ülkelerde işsiz sayısı toparlanma sürecine girmedi. Raporlara göre **küresel kriz** nedeniyle 2007'den bu yana **işsiz ordusuna** 30 milyon kişi daha katıldı. Dünyada işgücü yılda %1.6 oranında büyüyor ve bu işgücüne katılımı istihdam edebilmek (iş bulmak) için **45 milyon yeni iş** yaratılması gerekiyor. Türkiye'de ise her yıl 1+ milyon «**net**» nüfus artışına iş-aş bulmak gerekli!

www.imf.org/external/np/sec/pr/2010/pr10324.htm, 2.9 .10

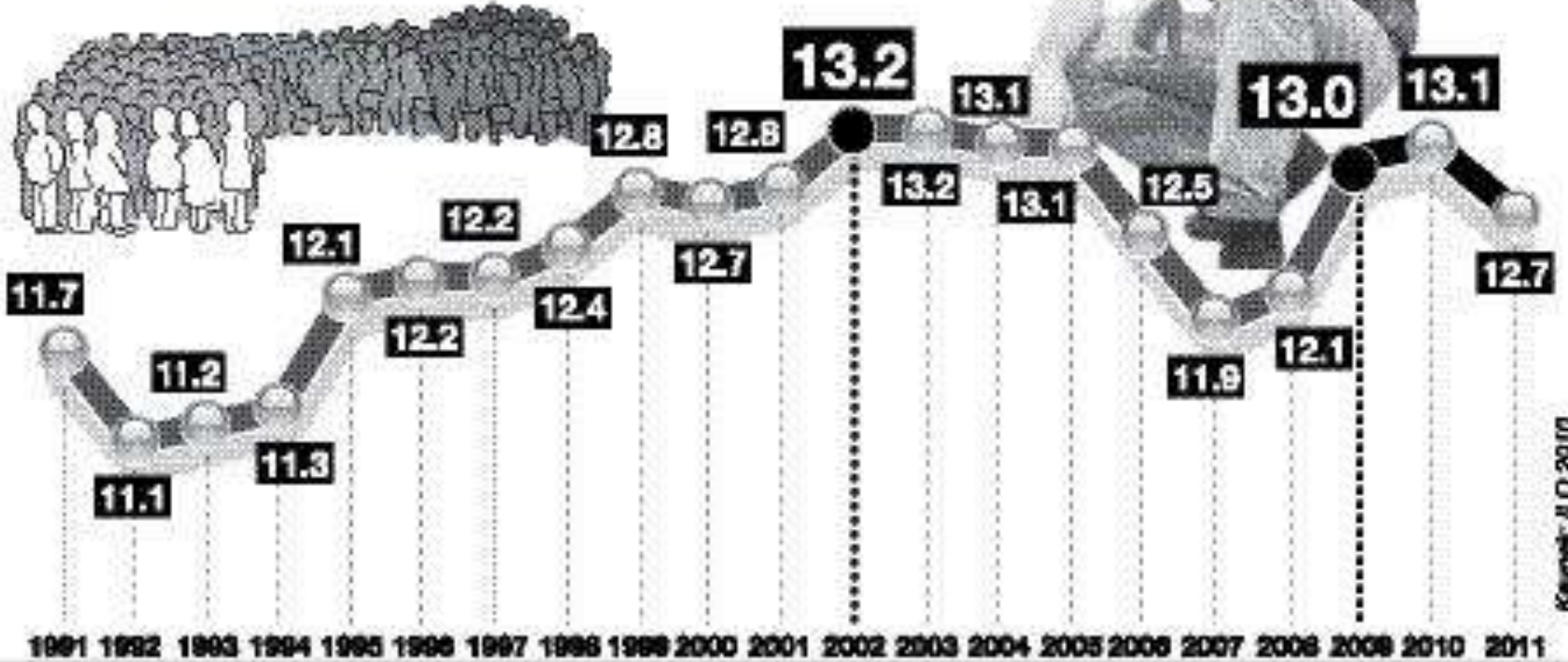
ILO 2010 Raporu

- Raporda “*Gençler kendilerini sistemin kurbanı olarak görüyorlar* ve bu durumun sorumlusu olarak gördükleri her şeye öfke besliyorlar.
- **Küreselleşme, kapitalist sistem, politikacılar, anababalar..** gençlerin öfke duydukları kesimlerin başında...
- «*Tüm bunların sonucunda gençler, kendilerine yanlış bir gelecek vaat eden **dinci veya köktenci** hareketlere duyarlı duruma geliyorlar..*» deniyor.

ILO 2010 Raporu

DÜNYADA 81 MİLYON GENÇ İŞSİZ

Çalışabilir nüfusun içinde işsiz gençlerin oranı (%)

Kaynak: ILO 2010

Kütahya Eti-Gümüş Dramı..

Mayıs 2011’de siyanürlü atık havuzunda bir set çöktü.

Kazadan birkaç ay sonra çevredeki köylerde zehirlenme olguları yaşandı, Çevre ve Orman Bakanlığı adeta madenci şirkete kefil olarak iddiaları yalanladı. Ancak, madende çalışan 65 işçinin kanlarında yüksek düzeyde **Arsenik ve ağır metal** bulunduğu için

Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi’nde sağaltıma alınması, “*mızrağın çuvala sığmadığını*” gösterdi. Konuya ilişkin açıklama yapan **Ankara Tabip Odası**, madenin yarattığı ağır metal tehlikesinin madende çalışan tüm **işçileri ve yöre halkını** tehdit ettiğini bildirdi.

Tüm uyarılara karşın, maden çalışmasını sürdürüyor.

Yalnızca çevreyi değil, insan sağlığını da tehdit eden **Eti Gümüş A.Ş.** işçilere düşmanca bir tutum alıyor. İşçiler istifa etmek zorunda kalıyor.

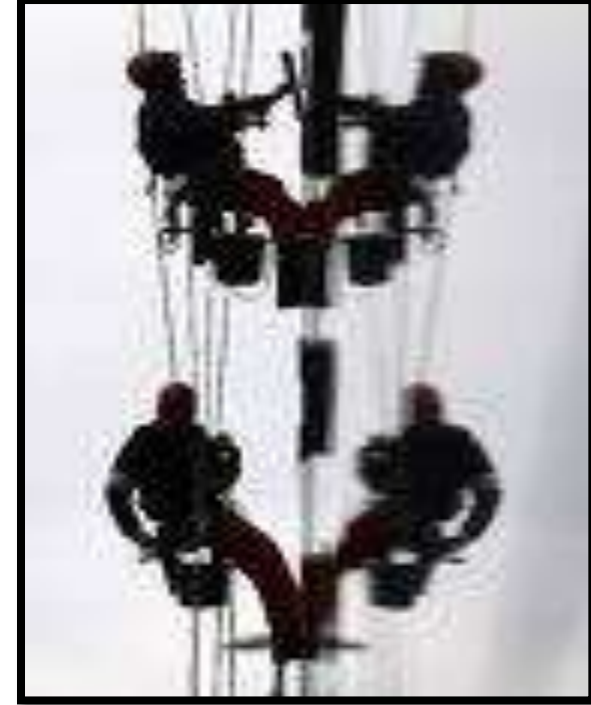
Sendika olsaydı bu facia yaşanmazdı..
(İşveren, sendikaya üye olanı atıyor!?)

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tanımı

İşçi Sağlığı, “İşçilerin sağlığının korunması (*prevention*), geliştirilmesi (*promotion*), olanaklı olan en üst düzeye çıkarılarak sürdürülmesi hizmetleridir...”.

Yalnızca mesleksel zararları önlemek değil, çalışanların daha yüksek sağlık kapasitesine ulaşmalarını ve *insan - iş uyumu*nu sağlamaktır.

Emekçilerin bedensel ve ruhsal bakımdan sağlıklı olma durumlarının sağlanması, temel konusudur.

Bir sepette ve güvenlik kemeri bağlayarak, el ve ayakları, bedeni elektrik çarpmasına karşı yalıtılarak çalışılmalı..

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tanımı

İş Güvenliği, işçinin yaşam ve beden bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralları ele alır. İşin yapılmasından doğan tehlikelerin azaltılması ve ortadan kaldırılması için gerekli yöntemleri araştırır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tanımı

İşçi Sağlığı, “İşçilerin sağlığının korunması (*prevention*), geliştirilmesi (*promotion*), olanaklı olan en üst düzeye çıkarılarak sürdürülmesi hizmetleridir...”. Yalnızca mesleki zararları önlemek değil, işçilerin daha yüksek sağlık kapasitesine ulaşmalarını ve **insan - iş uyumunu** sağlamaktır. Emekçilerin bedensel ve ruhsal (**+ sosyal!**) bakımdan sağlıklı – esen olma haklarının sağlanması, temel konusudur.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tanımı

İş güvenliği alanı, sağlıkla ilgili hizmetlerin yanıbaşında, onları bütünleyen *teknik hizmetleri* kapsar. Daha çok mühendislik uygulamalarına dayanır. Örn. işyeri ortamının havalandırılması, maden ocaklarında galerilerin çökmemesi için kurulacak destek sistemleri (*domuz damları*), **grizu** denetimi için ortamda *metanometre* ile metan gazı düzeyi izleme.. (*%1,5'i geçmeyecek!*) gibi.

Ölümlü İş Kazalarında Dünya 3.süyüz!

Türkiye, ölümlü iş kazalarında Hindistan ve Rusya'nın ardından Dünya 3. sü!

ILO'nun Türkiye verileri şöyle :

2008 : 72963 iş kazası, 539 meslek hastalığı..

2013'te ~70 bin iş kazası ve 1235 ölüm, 427 MH.*
ÇSGB'na göre iş kazası+MH maliyeti ~5 milyar TL?

ILO'ya göre ulusal gelirin %4-6,5'i arasında!

(TSK %2.3, ilaç %2.1, toplam sağlık gideri ~%7..)

2013'te işçilerin %2,3'ü yıl içinde iş kazası geçirdi.

Bu oran İngiltere'de %1'in altında...

İSG'nin Önemi..

- Klasik tıp eğitiminde az yer verilmektedir.
- Hekimler Meslek Hastalığı - İş Kazası karşısında hukuksal işlemleri yeterince bilmemektedir.
MH'na sıklıkla da tanı koyamamaktadır.
- “Meslek Hastalıkları Uzmanlığı” temel bir tıp uzmanlık dalı olarak tanımlanmamıştır.
- İSG alanı mühendisler için de doğrudan uzmanlık değildir, A-B-C sertifikalarıyla yetinilmektedir.
- Birkaç üniversitede 2-4 yıllık “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Teknikeri-Uzmanı” eğitimi başlamıştır.
YÖK, İş Güvenliği Mühendisliği eğitimini gecikmeden başlatmalıdır.

Metan = GRIZU patlaması

- **Metan** zehirli olmamakla birlikte, maden havzasında oksijen oranını % 12'nin altına düşürecek ölçüde yoğunsa, **boğucu** özellik gösterir.
- Grizu patlaması, madende % 4-15 metan bulunduğu durumlarda gerçekleşebilir. **Metan patlaması**, yeterli oksijen ve patlayıcı gazın bir araya gelerek tutuşturucu kaynakla değinimi sonucu oluşur. Tutuşturma kaynağı açık ateş, çok ısınan yüzeyler, sürtünme ve elektrik kıvılcımları olabilir.
- *Metanometre alarm verdiğinde, yeraltı maden ocağı adeta «**Pompei olmalı**» dır !..*

**54 yılda 2687 ölüm ve
326 bini aşkın yaralı..**

TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu)
Genel Müdürlüğü verilerine göre,
kömür ocaklarında
1955-2009 arasında
iş kazalarında **2 bin 687 işçi öldü,**
326 bin 321 işçi yaralandı.

Kömür tozu patlamaları

İş Yasası'nda Durum

(2003 tarih ve 4857 sayılı)

İşverenlerin ve işçilerin yükümlülükleri md. 77 :

İşverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri **noksansız bulundurmak**, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan **her türlü önleme uymak** la yükümlüdür.

İSG Yasası md. 4 de benzer içeriklidir :

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.

Mevzuat içerik olarak mükemmel ama; **eğitim - denetim - yaptırım** eksikliği nedeniyle etkin uygulanamıyor. Bu 3'lünün uyumu zorunlu.

4857 Sayılı son İş Yasasında Durum

İşverenlerin ve işçilerin yükümlülükleri md.77:

İşverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli önlemler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli

**İşçi sağlığı – İş güvenliği (İSG) eğitimini
vermek zorundadır.**

İş Sağlığı Güvenliği Yasası, *TV'lerin her ay en az 60 dk. İSG eğitimini zorunlu kılıyor.*

İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler) (1)

5510 sayılı SS-GSS Yasası'nın 13. maddesinde tanım şöyle :

- a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- *b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,*
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- *d) ... emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,*

İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler)(2)

- *e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.*
- İş kazası, ... işveren tarafından, o yer yetkili kolluk güçlerine **derhal** ve Kuruma da en geç kazadan sonraki **üç işgünü içinde**,
- **İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi** ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur.

İş Kazasının Bildirimi ve Bildirim Süreleri

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın 4/a bendine göre hizmet sözleşmesi ile 1 veya 1'den çok işverence çalıştırılan (işçilerin) sigortalıların iş kazası geçirmeleri durumunda işverenlerince kazanın olduğu yerdeki yetkili **kolluğa derhal**, işyerinin kayıtlı olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SSK) müdürlüğüne en geç **kazadan sonraki 3 (üç) iş günü içinde**, ***Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği***'nin ekindeki ***İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu*** ile **internet** ortamında Kuruma (SGK) bildirmek veya doğrudan ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla göndermek zorundadır. (5510/13 ve SSiY 36. md.)

İş Kazaları ve Bildirim Yükümü

Dünyada yılda 270 milyon iş kazası, bu nedenle de **2,2 milyon ölüm** olmaktadır.

Bildirim :

İşveren, 5510 sayılı SS-GSS yasasının 13. md. sine göre

kolluğa (polis-jandarma) hemen,
Kuruma (SGK) ise 3 (üç) işgünü içinde
ilgili formla bildirmek zorundadır.

Uygulamada, 2 gün ve daha kısa süreli işgöremezlik doğuran iş kazaları “***ramak kala***” olarak nitelendirilmekte ve bildirilmemektedir.

İş Güvenliğinde 80. Sıradayız!

Alınan tüm önlemlere karşın
2000-2009 arası 10 yılda

784 000 iş kazası yaşandı, 10 bin+ işçi öldü!

Türkiye, ILO *Dünya İş Güvenliği İndeksi*'nde
Dünyada 80. sırada.

**Salt 2009'da 64 bin+ iş kazasında
1171 işçi yaşamını yitirdi!**

Ankara Sanayicileri ve İşadamları Derneği
(ANKİSAD, www.ankisad.org, 8.9.11)

İSG Yasasında Meslek hastalığı-1

- Meslek hastalığı** : Mesleksele risklere sunukluk (maruziyet) sonucu ortaya çıkan hastalığı, (md. 3)
- Çalışanın ölümü veya engellilikle (*maluliyetiyle*) sonuçlanacak biçimde beden bütünlüğünün bozulmasına neden olan ***iş kazası veya meslek hastalığı*** oluştuğunda ihmali belirlenen **işyeri hekimi** veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır. (md. 8)
- **İşveren**; bütün iş kazalarının ve ***meslek hastalıklarının*** kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler. (md. 14)

İSG Yasasında Meslek hastalığı-2

-Sağlık hizmeti sunucuları veya **işyeri hekimi** tarafından kendisine bildirilen **meslek hastalıklarını**, öğrendiği tarihten başlayarak üç iş günü içinde.

(3) **işyeri hekimi** veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları olguları, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.

İSG Yasasında Meslek hastalığı-3

(4) Sağlık hizmeti sunucuları, kendilerine ulaşan iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise **meslek hastalığı** tanısı koydukları olguları en geç on gün içinde SGK'na bildirir. (md. 14)

-İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının nedenleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ek eğitim verilir (md. 17).

24.07.2014

www.ahmetsaltik.net

59

Meslek Hastalığının Bildirimi ve Süreler

- 5510 sayılı SS-GSS (*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası*)'nın 4/a bendine göre hizmet sözleşmesi ile 1 veya 1'den çok işverence çalıştırılan (işçilerin) sigortalıların **meslek hastalığı** durumunda işverenlerince, işyerinin kayıtlı olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu müdürlüğüne **en geç 3 (üç) iş günü içinde,** *Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği*'nin ekindeki ***İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu*** ile **internet** ortamında Kuruma (SGK) bildirmek veya doğrudan ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla göndermek zorundadır. (5510/13 ve SSiY 36. md.)

Meslek Hastalıklarında Sevk

Yasal olarak MH «tıbbi» tanısı koymaya yetkili olanlar,
3 Meslek Hastalıkları Hastanesi
(Ankara, İstanbul ve Zonguldak),
tüm kamu üniversite hastaneleri ve
Sağlık Bakanlığı'nın 68 Eğitim Hastanesidir
(5510 sayılı yasa md. 14/a).

MH kuşkulanan işçi, yukarıda belirtilen en yakın uygun hastaneye yollanır veya kendisi başvurur.

657 sayılı yasada Devlet memurunun iş kazası ve meslek hastalığı

Hastalık izni: Madde 105 – (Değişik: 29/11/1984 - KHK 243/18 md.)

.... Görevlerinden dolayı saldırıya uğrayan memurlar ile görevleri sırasında ve görevlerinden dolayı

bir kazaya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memurlar, iyileşinceye dek izinli sayılırlar.

Madde 188 – A) Devlet memurlarının .... ve

görevden doğan kaza ile mesleki hastalık, ...

durumlarında, gerekli sosyal sigorta yardımları sağlanır.

Bu sigorta yardımları özel kanunlarla düzenlenir.

Bu sigortalardan tanınan hak ve sağlanan yardımlar, genel sosyal sigorta rejimleri ile kabul edilen hak ve yardımlardan az olamaz.

Silikozis sorunu..

SSK kayıtlarına göre 1. sırada meslek hastalığı. Kum (SiO_2) tozlarının solunumla alınması sonucu oluşan Pnömonyoz türüdür.

Taş ocakları, yapı işleri ve cam sanayi çalışanlarında görülme riski fazladır. Temmuz 2014'e dek 53 işçi Silikozis'ten öldü!

DUL BIRAKAN HASTALIĞI!

Kot kumlama nedenli silikozis, Dünyada ilk kez Türkiye'de görüldü!

Silikozis öldürmeye devam ediyor!

Bingöl Karlıova Taşlıçay Köyü'nde, İstanbul'da kot taşlamasında çalışırken hastalanan 160 emekçiden son olarak 50 yaşındaki Sait Gündoğdu yaşamını yitirdi (9.10.2013).

<http://birgun.net/haber/silikozis-oldurmeye-devam-ediyor-5141.html>

SGK 2011 Yılı Verileri..

SGK iş kazaları ve meslek hastalıkları yıllık istatistiklerini bir yıl sonra yayımlama geleneğini sürdürdü ve 2011 sonunda 2010 yılı verilerini yayımladı.

Buna göre, 2010'da kayda giren 69 227 iş kazası sonucu 1 700, saptanan 697 meslek hastalığı sonucu 10 olmak üzere 1 710 işçi yaşamını yitirdi.

SGK 2010 Yılı Verileri..

SGK iş kazaları ve meslek hastalıkları yıllık istatistiklerini bir yıl sonra yayımlama geleneğini sürdürdü ve 2011 sonunda 2010 yılı verilerini yayımladı.

Buna göre, 2010'da kayda giren 62.903 **iş kazası** sonucu 1.444, saptanan 533 meslek hastalığı sonucu 10 olmak üzere 1.454 işçi yaşamını yitirdi.

SGK 2010 Yılı Verileri..

İş kazaları sonucu 1.976,
meslek hastalıkları sonucu 109 kişi olmak üzere
2.085 kişi **sürekli iş göremez** hale geldi.

2009'da 64.316 iş kazası görülmüş ve
1.171 işçi yaşamını yitirmiş,

1.668 işçi ***sürekli iş göremez duruma*** gelmişti.

Saptanan 429 meslek hastalığı sonucunda
217 emekçi sürekli iş göremez duruma düşmüştü.

SGK 2011 Yılı Verileri..

2011'de 69 227 İK'nda 1 700 emekçi yaşamını yitirdi,
1.668 emekçi **sürekli iş göremez duruma** geldi.

Saptanan 697 MH sonucunda 217 emekçi
sürekli iş göremez duruma düştü.

SGK verilerine göre, 2011'de İK + MH nedeniyle
yaşamını yitirenlerin geride kalan hak sahibi
6 bin 182 kişiye gelir bağlandı.

**2010 ile karşılaştırıldığında,
2011'de kayda giren iş kazalarında %10,
meslek hastalığında % 31 artış yaşandı.**

İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM % 24 ARTTI!

Veriler gösteriyor ki; 2009 ve 2010'da sigortalı çalışan sayısındaki değişimi dikkate alınmadan, sayısal olarak iş kazası %2.2 oranında azalmış, iş kazası sonucu ölüm %24 oranında artmıştır.

Saptanan meslek hastalığı sayısı %24, meslek hastalıkları ölümleri «**sonsuz!**» artmıştır
(2009'da meslek hastalığı ölümü yoktu).

İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM % 24 ARTTI!

2009'da *iş kazası sıklık hızı*
(milyon saatte iş kazası sayısı) 2.76,
her 100 işçide iş kazası geçiren
(*iş kazası ağırlık hızı*) 0.62 iken;
2010'da bu veriler sırasıyla 2,46 ve 0.55'tir.
2009'da 0,51 olan iş kazası ağırlık hızı,
2010'da 0,56'dır.

EN ÇOK KAZA KÖMÜR MADENCİLİĞİNDE, EN ÇOK ÖLÜM İNŞAAT SEKTÖRÜNDE

İş kazası ölümlerinde inşaat sektörü önde gelme geleneğini sürdürüyor. 1.434 iş kazası ölümünün 475'i (3 ölümden 1'i) inşaat sektöründe.

İş kazası sayısında kömür ve linyit madenciliği sektörü 1. liği bırakmıyor.

2009'da olduğu gibi 2010'da da kayda giren her 8 iş kazasından 1'i bu sektörde.

EN ÇOK KAZA KÖMÜR MADENCİLİĞİNDE, EN ÇOK ÖLÜM İNŞAAT SEKTÖRÜNDE

En çok iş kazası, 9 217 (%13,3) ile kömür ve linyit çıkartılması işinde yaşandı.

Bunu 7 268 (%10,5) kaza ile makine ve donanımı dışında fabrikasyon metal ürünleri üretimi,

5 272 (%7,6) kaza ile ana metal sanayisi izledi.

Gözlenen iş kazalarının sayısı ile sektörde istihdam edilenlerin sayısının bir arada değerlendirildiği

standardize iş kazası oranına göre de en sık kaza, kömür ve linyit çıkartılması faaliyetinde oluştu."

EN ÇOK KAZA ve ÖLÜM İSTANBUL'da!

2010'da en çok iş kazası İstanbul'da; 62.903 iş kazasının 7.991'i (1/8i'i!). Bu kazalarda 308 işçi yaşamını yitirdi. Kaza sayısında İstanbul'u İzmir izledi, 2010'da İzmir'de 7.942 (1/8i'i!) iş kazası kayıtları ve bu kazalarda, 78 emekçi yaşamını yitirdi.

İzmir'i izleyen Bursa'da gözlenen 7.580 (1/8i'i!) iş kazasında 42 çalışan aramızdan ayrıldı. İş kazası sayısında İzmir'i 5.604 kaza ile Manisa izledi. Ankara'da kaydedilen iş kazası sayısı 2.715 olurken, 125 ölümlerle, ***iş kazası sonucu ölüm*** sayısında Ankara 2. sırada.

EN ÇOK KAZA ve ÖLÜM İSTANBUL'da!

En çok iş kazası 9 303 ile İstanbul'da yaşanırken,
bu ili 7 852 İzmir, 5 629 Manisa,
5 450 Bursa, 4 738 ile Kocaeli izledi.

2011'de 78 ilde ölümlü iş kazası meydana gelirken,
Ardahan, Kars ve Kilis'te ölümlü iş kazası yaşanmadı.

İş kazalarının %80'i, birden çok cismin sıkıştırması,
ezmesi, batması ve kesmesi, düşen cisimlerin çarpıp
devirmesi, kişilerin düşmesi ve
makinelere nedeniyle gerçekleşti. (2011)

2011'de iş kollarına göre iş kazaları

"En çok iş kazası, 9 217 (%13,3) ile **kömür ve linyit** çıkartılması faaliyetinde yaşandığı görüldü. Bunu 7 268 (%10,5) kaza ile makine ve donanımı dışında fabrikasyon metal ürünleri üretimi, 5 272 (%7,6) kaza ile ana metal sanayisi izledi. Gözlenen iş kazalarının sayısı ile sektörde istihdam edilenlerin sayısının bir arada değerlendirildiği **standardize iş kazası oranı**na göre de en sık kaza, kömür ve linyit çıkartılması faaliyetinde oluştu."

İŞ KAZALARININ %58'i, 50'den AZ İŞÇİ ÇALIŞTIRAN İŞYERLERİNDE !

2010'da bildirilen iş kazalarının 35.430'u, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu olmayan 50'nin altında işçili küçük işletmelerden..

Soru : Küçük ve orta işletmelerde ne yapmalı??

Avrupa Sosyal Şart'ı, tüm çalışanların sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarını emrediyor! Md. 3)

Çözüm : ***Ortak İşyeri Sağlık Güvenlik Birimleri!***

İŞ KAZALARI EN ÇOK 15.00 - 16.00 SAATLERİ ARASINDA !

2010'da oluşan iş kazalarının,
5.832'si 15.00 - 16.00 arasında kaydedilirken;
bunu sırasıyla, 5.552 kaza ile
11.00 - 12.00 saat dilimi kazaları,
5.431 kaza ile 10.00 - 11.00
saat dilimi kazaları izlemekte.

Soru : Rakamlar bize neyi söylüyor ??

İş kazaları nedeniyle mart ayında 112 işçi, yılın ilk üç ayında toplam 276 emekçi yaşamını yitirdi

(Cumhuriyet, 3.4.14)

İş cinayetleri bitmiyor

EMEK DÜNYASI
OLCAY BÜYÜKTAŞ

Taşeron işçi eylemde

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi taşeron şirket aracılığıyla çalıştırılan yemekhane işçileri ihale değişikliği nedeniyle yenilenen sözleşmelerinde hak gasplarına karşı eylem yaptı. Dev-

İstanbul Haber Servisi - İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin raporuna göre, mart ayında 112 işçi, iş kazalarından yaşamını yitirdi. Yaşamını yitirenlerin çoğunluğunun yine inşaat sektöründe meydana geldiği belirtildi. Bu yılın ilk üç ayında yaşamını yitiren işçi sayısı 276'ya yükseldi.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi mart ayı verilerine göre, işçi sağlığının bir maliyet olarak görülmesi ve önlemlerin alınmaması nedeniyle emekçiler yaşamını yitirmeye devam ediyor.

İş cinayetlerinin en çok in-

Ölümlü iş kazalarında ilk sıraları başka ülkelere kaptırmayan ülkede, iş cinayetlerinin bir türlü önlenememesinde, emek örgütlerinin çoğunluğunun işçi sağlığını bir mücadele alanı olarak değil, salt bir eğitim alanı olarak görmesi ve buna göre hareket etmesinden kaynaklandığı belirtildi.

mak istenildiği kaydedildi. Raporunda, "Emek örgütlerimizden çoğunluğunun işçi sağlığını bir mücadele alanı olarak değil, salt bir eğitim sorunu olarak görmesi ve ona göre hareket etmesi, siyasal partilerin artık katilim düzeyinde yaşanan iş cinayetlerine etkili çözüm üretmemesi, emekçilerin ölümleri-

İşçi sağlığının bir maliyet unsuru değil, korunması gereken bir hak olduğuna dikkat çekilen raporda, özette şu değerlendirmelere yer verildi:

"Sosyal güvenlik sistemini tanımlamamız ve işçi sağlığı mücadelesini vermemiz gerekiyor. İşçi sağlığı eğitimi örgütlenmeye tabi olmalıdır. Yoksa işçi sağlığı mücade-

İŞ KAZALARI ve MESLEK HASTALIKLARI SONUCU İŞ GÜNÜ YİTİĞİ ÇOK YÜKSEK!

2010'da kayda giren *iş kazaları* yüzünden 1.455.555 gün, *meslek hastalıkları* yüzünden 10.591 gün olmak üzere toplam 1.466.146 iş günü yitirildi. Ayrıca, işçiler iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle 49.878 günü hastanede geçirdi. **Ekonomik bedeli ??**

MESLEK HASTALIĞI NEDENLERİ ARASINDA NİTROZ GAZLARI 1.!

- Bildirilen meslek hastalıklarınının 107'si azot gazı kaynaklıyken, 99 işçide *silikosis* saptandı.
- 2010'da belirlenen 533 meslek hastalığından 192'sine (%38) Ankara'da, 152'sine İzmir'de tanı konurken; İstanbul'da saptanan meslek hastalığı sayısı 27'de, Kocaeli'nde 23'te kaldı!
- **DÜŞÜNELİM** : Gerçeği temsil etmeyen bu epidemiyolojik çarpıklık (*distorsiyon*) nasıl açıklanabilir, nasıl giderilebilir??

MESLEK HASTALIKLARI-2011

- En çok *meslek hastalığı* Kütahya'da (278) saptandı : ***Eti Gümüş siyanür liçi faciası!***
- *Kütahya'yı 159 hastalık ile Zonguldak, 154 ile Ankara ve 47 ile İstanbul izledi.*
- **DÜŞÜNELİM** :
- Gerçeği temsil etmeyen bu epidemiyolojik çarpıklık (*distorsiyon*) nasıl açıklanabilir, nasıl giderilebilir?? Salt kayda girenlerle ulusal planlama yapılabilir mi?

İLGİNÇ RAKAMLAR..

- SGK'nın 2010 yılı verilerine göre, daha önceleri hiç iş kazası görülmeyen Mardin ve Iğdır'da sırasıyla 15 ve 6 işçi iş kazası sonucu yaşamını yitirdi.
- Verilerin en ilginç rakamı ise, meslek hastalığına ikincil 6/10 ölümün havayolu taşımacılığı sektörü kökenli oluşu?
- Bu verilerin, *derinlemesine epidemiyolojik irdelemesinin* yapılması gerek..

KOT KUMLAMA İŞÇİLERİ SİLİKOZİS'ten ÖLÜYOR!

- **Ruhat Yıldırak 28 Şubat sabahı aramızdan ayrıldı...**
- **HÜKÜMET NE BEKLİYOR, TÜM KOT İŞÇİLERİNİN ÖLMESİNİ Mİ?**
- Kot Kumlama İşçileri teker teker ölüyor!
- Son 3 ayda 4 arkadaşımızı yitirdik!
- 28 Şubat 2009'da arkadaşımız Ruhat Yıldırak'ı yitirdik.
- Ruhat, yalnızca 24 yaşındaydı. Daha küçücükken, çalıştırılması yasak bir yaşta 14-15 yaşlarında **kot kumlama** işine başladı. Yaklaşık 4 yıl, Mahmutbey'de, Coşkun Danacı ve Nevzat Atabey'in işyerinde çalıştı. Sonra **askere gitti, ama askerliğini bitiremedi**. 15 gün sonra askerden çürük raporu verdiler. Koşamıyordu, yürüyemiyordu... **Ciğerleri bitmişti**... Kot kumlarken ciğerlerine dolan kumlar yüzünden silikozis hastası olmuştu. 1.5-2 yıldır köyünde yatağa hapis, **oksijen tüpüne bağlı** yaşıyordu.

Kot işçileri "Silikozis" hastalığının pençesinde!

- **Nefesim Yok Sesim Ol!**
- Kot kumlamaya bağlı gelişen silikozis hastalığı, **Dünyada ilk kez Türkiye'de görüldü.**
- Doktorlar bu durumla ilk kez 2004 yılında tanıştı; ilk olgular 2005 yılında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları (2 olgu) ve İstanbul Yedikule Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nden (2 olgu) bildirildi.
- **Kot kumlamaya bağlı "silikozis",** 2005'ten bu yana çeşitli ulusal ve uluslararası tıp kongrelerinde konu oluyor. Hasta sayısı çoğaldıkça doktorların bu konudaki bilgisi ve duyarlılığı arttı.
- *Engellilik aylığı hakkı, 2022 sayılı yasa ile tanındı, 25.2.11.*

Kot işçilerinin "Silikozis"i nasıl bir hastalık?

Kot taşlama, kotların beyazlatılması, eskitilmiş görünüm verilmesi için, kumun kuru hava kompresörleriyle kotların yüzeyine tutularak aşındırılması işlemine verilen ad.

Bu uygulama sırasında **solunan tozlar** akciğerde **silikozis** hastalığına yol açıyor. Silikozis yeni bir hastalık değil, esas olarak madenlerde, dökümhanelerde, tünel ve yol yapımı işlerinde, seramik vb işkollarında çalışan işçilerin **silika tozuna** (granit taş-kum tozu) maruz kalmasıyla oluşan bir hastalıktır. Ancak, kot taşlamacılığına bağlı silikozis, dünyada ilk kez 2005'te ülkemizde görüldü (*Atatürk Tıp Fak.*).

www.kotiscileri.org, 15.04.09

"Silikozis"e bir meslek hastalığı olarak nasıl bir tanı koymalı ??

- Yasal düzenlemeler uyarınca işçinin yakalandığı hastalığın "meslek hastalığı" olduğunun Sosyal Sigortalar Kurumu (SGK'ya bağlandı) ***Meslek Hastalıkları Hastanesi*** nce düzenlenecek yöntemine uygun sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbi belgeler ile saptanması gereklidir.
- Bu, İşçinin, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından meslek hastalığına tutulan bir işçiye sunulacak yardımlardan yararlanabilmesi için koşuldur.
- SGK, kamu üniversite hastanelerine de meslek hastalığı -tıbbi- tanısı koyma yetkisi vermiştir.

www.kotiscileri.org, 15.04.09

"Silikozis"ten korunmak için ne yapmalı ??

- Halen İstanbul'un Sultançiftliği, Küçükköy, İkitelli, Halkalı, Alibeyköy, Esenyurt semtlerinde, her türlü denetimden uzak çok sayıda kot taşlama atölyesi var. İşçileri sağlıksız koşullarda, sigortasız çalıştıran bu atölyeler derhal saptanmalı ve kapatılmalıdır.
- **Kot taşlama** küçük, merdiven altı atölyelerin işi gibi yansıtılmaya çalışılmaktadır; ama bu atölyeler Lewis, Mavi Jeans, Strom Jeans, Adil Işık, Dolce Gabbana, Leke gibi büyük firmalar için fason çalışmaktadır.

www.kotiscileri.org, 15.04.09

"S i l i k o z i s"

Hastası Olabilirsin!

- Eğer **kot taşlama/kumlama işçisi**ysen ya da daha önce bu işte çalıştıysan, ***öksürük, nefes darlığı, kilo yitimi, halsizlik, iştahsızlık*** vb. yakınmaların varsa **silikozis** hastası olabilirsin.
- Hastalığın başlangıcında hiçbir belirti görülmeyebilir. Kot taşlama işinde çalışan tüm işçiler zaman yitirmeden hastanelere başvurup, akciğer filmlerini çektirmeli ve hasta olup olmadıklarını kontrol ettirmelidirler. Bu yakınmaları olan **kot kumlama işçisi** iseniz bizimle ilişkiye geçin.. www.kotiscileri.org, 15.04.09

İstanbul Davutpaşa patlaması : 31.01.08; 21 ölü, 116 yaralı..

Davutpaşa faciası : İstanbul Davutpaşa'da 31.01.08'de 21 kişinin ölümü 116 kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan patlamayla ilgili olarak oluşturulan 5 kişilik bilirkişi heyetinin hazırladığı rapor üzerine savcılık harekete geçti.

www.ntvmsnbc.com/news/442543.asp, 11.04.08

Bilirkişiye göre Davutpaşa faciası Devletin suçu! Davutpaşa'da 21 kişinin yaşamını yitirdiği patlama için hazırlanan bilirkişi raporunda; Büyükşehir Belediyesi, Zeytinburnu Belediyesi, Çalışma Bakanlığı ile elektrik kurumu suçlu bulundu...

İstanbul Davutpaşa katliamı; 31.1.08; 21 ölü, 116 yaralı.. 5. yıl bitti, hala yargı kararı yok!?

Ruhsatsız havai fişek atölyesinde meydana geldi!

**Katliam 6. yılına girdi.. 2,5 yıl sonra yargılama kararı alınabildi,
dava açılalı 2,5 yıl geçti; 10 kişi hala yargılanıyor!? (Son duruşma : 22.2.13)
Emekçinin yaşamı böylesine ucuz mu !Hukuk devleti bu mu?**

Ankara OSTİM patlaması, 20 ölü!

3 ve 5 Şubat 2011, AA/ANKA

Ankara OSTİM patlaması, 20 ölü!

3 ve 5 Şubat 2011, AA/ANKA

Patlamada ölenlerin yürek burkan öyküleri

- 2 gün önce asgari ücretle işe girdi, ardında 2 aylık gebe eşini bıraktı.
- 2 kardeşe mezar oldu..
- Emekliydi, oğlunu okutmak için işe girdi.
- Okulu bıraktı, ailesine bakmak için işe başladı.
- Belediyeden işten çıkarıldı, canından oldu.
- OSTİM'deki patlamada yaşamını yitirenlerden biri de makine müh. Dilek Gürer'di (36, bekâr).

Adana / Kozan Gökdere Köprü Barajı Kapağı Patladı

10 işçi yitik.. (24.2.12)

2 çocuk babası H. Bolat'ın yakınları, cesetlerin bulunmasını istedi. 8. günde, yitik 10 işçinin 4'ünün cesedi bulunabildi..
(bkz. dipnot)

Köprü Barajı ve HES inşaatının kapaklarında 24.2.12'de çatlaklar ve su sızması gözlemlendi. *Kapaklar su basıncına dayanamayıp patladı. 80-90 mn m3 su, yüksek debiyle boşaldı. Birçok işçi suya kapıldı.*

Patlamada ayrıca 4 kamyon, 1 dozer, 6 iş makinesi akıntıyla sürüklendi. Köprü yıkılınca, ulaşım engellendi. Şoför F. Özkılınç, 300 işçinin çalıştığı inşaatda 20+ işçinin yittiğini belirtti. Bir işçi babası : « **UÇAN KUŞTAN MEDET BEKLİYORUZ..** »

İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban!

Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

**Yangında, uyduruk
çadırlarda cayır cayır
yanan, cesetleri
tanınamayan işçiler..**

* AKP hükümetinin görevde olduğu 2003-11 arasında **10.401** iş kazası ölümü, **14.931** sürekli işgöremezlik kayda girdi. Toplam ölüm ve işgöremezlik **25 332!**

•AKP'nin iktidar olduğu 2003'de iş kazalarına bağlı 810 ölüm, 2011'de sayısı 1563'e, (yaklaşık 2 katına); iş kazalarına bağlı 1452 sürekli işgöremezlik, 2011'de 2086'ya (yaklaşık 1.5 katına) çıktı.

İzmir Milletvekili Alaattin Yüksel'in soru önergesine Çalışma Bakanlığının yanıtı.

www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-2970sgc.pdf

2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-2970sgc.pdf

İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban!

Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

TMMOB Başkanı M. Soğancı'nın önerileri :

1. Bakanlık, işçilerin sağlığının korunmasında en büyük yükümlülüğün kendisinde olduğunun farkına varmalı,
2. Yasa çıkaracağız, yönetmelik çıkaracağız diye her gün bir birini tutmayan açıklamalardan vazgeçilmeli,

3. Acilen, işçi sendikaları, kamu çalışanları sendikaları, TMMOB, TTB ile bir araya gelerek gerekli düzenlemele-re karar verilmeli, örgütlere karşı düşmanca tavırdan vazgeçilmeli, önerileri önemsenmeli,

4. İşçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanması kâr alanı olarak değil, kamu hizmeti olarak görülmeli, düzenlemeler bu çerçevede yapılmalı,

5. İşyeri denetimi artırılmalı,

6. İşçi sağlığı ve güvenliğine yönelik cezalar artırılmalıdır.

11 kurbanın adları dipnotta..

İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban!

Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

Yüz binde 20,5 ölümcül iş kazası sıklığıyla dünyada en başlardayız. Niçin ??

İş kazası fatalite hızı (yüz binde) İsviçre'de 1.3, AB ortalaması 4. 1946'dan bu yana Türkiye'de iş kazaları, sürekli artarak **60.000 can aldı**. Ortalama her 6 dakikada

1 iş kazası oluyor, her 6-8 saatte 1 ya da **her gün 3-4 emekçi ölüyor**.

Bu aymazlığın bedeli , TUG'in (GSMH) %4-6,5'i arası.. 2012 için 32-51 Bn \$!

Bunlara karşın, istendiğinde 2-3 saatte yasa çıkarıveren TBMM'nin gündemine 8 yıldır gelmesi gereken *-çözüm üreteceği tartışmalı-*

“İş Güvenliği Yasa Tasarısı” bir an önce görüşülüp yasalaştırılmıyor?!

220 milyon Euro'luk AVM inşaatında toplu iş cinayeti: Çadırda 11 ölü

İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban!

Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

Esenyurt Faciası ve İnsanın Değeri : Ölümlerin salt nedeni kapitalizm ise, kapitalizmin doğduğu ve en gelişmiş biçimiyle yaşandığı Batı toplumlarında durum neden böyle değil? Esenyurt'ta yanarak can veren 11 insan, Paris'te, Berlin'de olsaydı ne olurdu acaba?

Figure 56. Emergency showers and eye-wash points should be provided in close proximity to workstations where hazardous chemicals are used

GÖZ DUŞU!

Gözlere asit ya da baz herhangi bir sıvı sıçrarsa, 10-20 dakika musluk suyu ile yıkama yapılmalıdır. Bu basit düzenek riskli tüm işyerlerinde mutlaka kurulmalıdır.

EMERGENCY

**EYE WASH
STATION
KEEP AREA CLEAR**

Gözlere asit ya da baz herhangi bir sıvı sıçrarsa, 15-20 dakika musluk suyu ile yıkayın.

Kesinlikle asitik ya da bazik sıvının tersi, *antidot* mantığı ile **KULLANIL-MA-MA-LIDIR !!**

Ölümlü maden kazalarında lideriz!

• Acıtan birincilik :

- Çalışma Bakanı Dinçer: Ölümlü maden kazalarında lideriz!
- Bakan Ömer Dinçer, ölümlü maden kazaları konusunda Türkiye'nin "lider ülke" olduğu itirafında bulundu. Bakan Dinçer'in, BDP Bitlis Milletvekili Nezir Karabaş'ın maden kazalarıyla ilgili soru önergesine verdiği yanıt, ***Türkiye'deki ölümlü kaza oranının, Avrupa, Avustralya, ABD ve Kanada'dan kat kat fazla olduğunu ortaya koydu.***
- Dinçer'in, ölümlü maden kazalarıyla ilgili ILO verilerini kaynak göstererek verdiği bilgiye göre; ***Türkiye'deki ölümlü iş kazaları Avrupa'daki iş kazası ortalamasının 4.5 katı***yken, Kanada'dan 2.2 kat, ABD'den 3.4 kat, Avustralya'dan ise 4.3 kat daha çok!

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

Ölümlü iş kazalarında Dünya 3.süyüz!

- Çalışma yaşamında **işsizliğin** ardından en önemli sorunun, iş **sağlığı ve güvenliği** olduğunu belirten Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer **Dinçer**, şöyle konuştu :
  - “Dünya verileriyle kıyaslanınca ülkemizde iş kazaları ve özellikle ölümlü iş kazaları açısından oldukça **vahim bir sonuç** çıkıyor. ILO verilerine göre, 2003-2008 arasında iş kazası oranları oldukça sorunlu bir ülke olduğumuz belirleniyor.
  - **Hindistan ve Rusya’dan sonra ölümlü iş kazalarında 3. sırada** yer alıyoruz. İş kazaları önlemlerini başarıyla yürüten İngiltere gibi ülkelerde bu oran %1’in altında. Almanya’da %2.5, Fransa’da %3.5, İspanya’da %4 gibiyken ülkemizde %9.5-10 dolayında.”

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

Çalışma yaşamında temel veriler..

- Çalışma ve S.G. Bakanı Ö. Dinçer'in verilerine göre :
- Türkiye`de yaklaşık **1 milyon 220 bin işyeri**, yaklaşık **9,92 milyon işçi** var.
- İşyerlerinin **% 99.7`si KOBİ**. İşçilerin %83.8`i KOBİ`lerde çalışıyor. İş kazalarının %81`i KOBİ`lerde oluşuyor.
- *İş sağlığı ve güvenliği önlemleri alınırken KOBİ`lere ve onların «toplulaştırılmasına» yoğunlaşılması gerek.*
- ***Türkiye`de 2008`de 72 bin 963 iş kazası, 539 meslek hastalığı kaydedildi; 866 işçi bu nedenlerle öldü.***

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

Çalışanların yarısı kayıt dışı!

İş kazaları ile ilgili olarak verdiğimiz sayılar, salt **kayıt içi** sektörde oluşan iş kazalarıdır.

Ülkemizde **kayıt dışında** çalıştırılan önemli bir işgücü vardır. Çalışma Bakanlığı'nın 2011 verilerine göre, **24,749 milyon** olan toplam işgücünün yakl. %43-44'ü kayıt dışı çalışmaktadır ve bu kesimde oluşan iş kazaları resmi istatistiklere yansımamaktadır.

Öte yandan 76+ milyon nüfusun 2/3'ü, 50 milyon işgücü arzının 24,75 milyonu istihdam altındadır ve iş kazalarıyla meslek hastalıkları yaklaşık 10,9 milyon işçi kitlesi için hesaplanmaktadır.

Türkiye, veri-kayıt sistemini iyileştirmelidir.

İş kazalarının maliyeti..

Çalışma ve Sosyal Güv. Bakanı Ömer Dinçer :

✓ *“İş kazalarının ülkemize maliyeti hiç de küçümsenemeyecek bir maliyet. Aşağı yukarı hem görünen hem görünmeyen maliyetleri arka arkaya koyduğumuzda 2008’de yaklaşık **4,9 milyar TL maliyetle** karşılaştık. (Gerçekte 30+ milyar \$!)*

✓ *İş sağlığı-güvenliği önlemleri alınsaydı bu maliyetlerin aşağı yukarı % 98`ine katlanmak zorunda kalmayacaktık.*

✓ *İş kazalarının azaltılması yalnızca insanlarımızın yaşamlarını yitirmesini önlemeyecek, meslek hastalığına yakalanmasını önleyecek, maliyetleri çok ciddi manada azaltacak.”*

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

İŞLETMELERDE KAZA MALİYETİ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ö. Dinçer:

“İnşaat firmalarında proje bedelinin %8`i, mandıra işlerini yapan işletmelerde % 1,4`ü, taşımacılık işi yapan firmalarda %37`si, petrol arama işi yapan firmalarda potansiyel üretimin %14`ü, sağlık hizmeti veren bir hastanenin yıllık işletme maliyetinin %5`i **kaza maliyeti** olarak ortaya çıkıyor.”

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php, 15.7.10

İŞ KAZALARI EN ÇOK HANGİ İŞKOLLARINDA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ö. Dinçer:
İş kazaları daha çok; **maden, metal, makine,
mobilya, tekstil, taşıma (nakliyat)
ve inşaat** sektörlerinde yaşandı..

Ölümlü iş kazası oranlarına bakıldığında
sıralama; **maden, inşaat, taşıma (nakliyat),
metal, mobilya** olarak gerçekleşti..

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php, 15.7.10

İş Sağlığının Önemi :

- Toplumumuzun üretken bölümü (15-64 yaş), tüm nüfusun yaklaşık **2/3**'üdür. Bu kesimin sağlığı, işyeri ortamından kaynaklanan, yinelenen ve **korunması olası** nedenlerle ciddi risk altındadır.
- *Bu insangücü sermayesi korunmak zorundadır.*
- DSÖ'nün düzeltilmiş **Küresel Hastalık Yüğü** verilerine göre, çalışma yaşamında iş kazası ve meslek hastalıkları, malnütrisyon ve güvensiz seksten sonra **3. sırada DALY kaynağıdır.** (Jukka Takala, 2005)

Türkiye, **DEMOGRAFİK FIRSAT PENCERESİ'**ni iyi değerlendirmek zorundadır (*Stratejik!*).
Bu, genç nüfusa **Sağlık ve eğitim** ile olur.

1 ton demir blokun altında can verdi

ANTALYA'NIN Demre İlçesi'nde, 13 yaşındaki Recep Efe, inşaat malzemeleri satan bir iş yerinde vinçle kaldırılan ve aniden yere düşen demir blokunun altında kadi. Demir blokun altında feci şekilde ezilen Efe, İzmir Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Doktorlar Recep için yapacak hiçbir şey olmadığını söyledi.

16.07.07

Terümmün

03.06.05
Gözetil,
Ankara
Başbakanlık

ACIM
ve
İSSİZİM!

Boğazını kesmeye kalktı

İşsiz Şükrü Malkoç, Başbakanlık önünde maket bıçağıyla boğazını kesmeye kalktı. Polis tarafından güçlükle ikna edilen genç, gözaltına alındı.

Başbakanlığın önünde yine eylem

"Acım, işsizim ölmek üzereyim"

- Başbakanlık, dün yine bir eyleme sahne oldu. 28 yaşındaki Şükrü Malkoç, Başbakanlık önünde giysilerini çıkardı ve "Acım, işsizim, ölmek üzereyim" diye bağıarak, maket bıçağıyla boğazını kesmeye kalktı.
- Güvenlik güçleri tarafından zorlukla ikna edilen genç, elindeki maket bıçağını bıraktı, korumalar tarafından etkisiz hâle getirildi. Malkoç, polis tarafından ifadesi alınmak üzere karakola götürüldü.

İŞÇİ SAĞLIĞININ ÖNEMİ

Ülkemizde 1.267.404 kayıtlı işyeri var (SGK, Temmuz 2010). Bunların % 99,7'si (KOBİ!ler) 1-249 işçi çalıştırmaktadır. Yalnızca %0 3'ü 250'den çok işçilidir.

İşyeri hekimi ataması ve İşyeri Sağlık Birimi kurulması ise 50+ işçili işyerlerinde yasa buyruğudur. Küçük işletmelerde bu bağlamda ciddi sorun var.

KOBİ'ler Sorunu-1

- **KOBİ'ler** (*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler*), sayıları ve sağladıkları işgücü nedeniyle, ülke ekonomisinde çok önemli bir yere sahiptir. 2008 SGK verilerine göre sigortalı çalıştıran 1.170.248 işletmenin %99.7'si 1-249 işçili ve çalışanların %83.8'i bu işyerlerindedir.
- Ancak **İSG** göstergeleri açısından 2008'de **iş kazalarının %80.7'si, meslek hastalıklarının %78.2'si KOBİ'lerde** olaylanmıştır; ***Risk alanı* !**

KOBİ'ler Sorunu-2

- Bu rakamlardan, ülkemizde işletmelerin önemli bir çoğunluğunu orta ölçekli işletmelerin de ötesinde küçük ölçekli işletmelerin oluşturduğu ve **işyeri ölçeği** küçüldükçe, işyerinde **İSG** göstergelerinin bozulduğu anlaşılmaktadır.
- **KOBİ'lerde İSG olumsuzluklarının yoğunlaşmasına** neden olan başlıca sorunlar; *sınırlı sermaye yapıları, üretimde genellikle eski teknoloji kullanılması, teknik bilgi birikiminin yeterli olmaması, İSG bilincinin yetersizliği, altyapı yetersizliği, nitelikli işgücünün bulunmaması.. dir .*
- **Türkiye, KOBİ'lerde toplulaştırmaya gitmelidir..**

Önemli bir yönetmelik..

Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği

16-18 yaş çocuklarla **kadın** işçilerin çalışabilecekleri ve çalışamayacakları işleri sıralamaktadır.

Ayrıca sağlık muayenelerinin kimlerce, nasıl yapılacağına da açıklık getirmektedir. Muayenelerde işçinin çalışacağı ya da çalıştığı işin göz önünde bulundurulması gerektiği ve sonuçların ilgili forma doldurulması zorunludur.

5-17 yaş 893 bin çocuk çalıştırılıyor.. (TÜİK – 2013 başı)

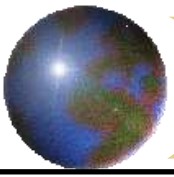
24.07.2014

www.ahmetsaltik.net

115

**ILO : Çocuklar,
«en kötü biçime»
çalıştırılıyor..**

TTB ve İşyeri Hekimliği..

- 19-21 Ekim 1978'de ülkemizde ilk kez TTB adına İstanbul Tabip Odası tarafından **"1. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi"** düzenlendi.
- 4-7 Nisan 1988'de TTB tarafından **"2. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi "** düzenlendi.
- 20-23 Nisan 1998'de yine TTB **"3.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi"** ni (Türk-İş, DİSK, KESK, TMMOB birlikteliği ile) düzenledi.
- **"4.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi"** ni 13 yıl sonra (Türk-İş, DİSK, KESK, TMMOB birlikteliği ile) TTB düzenledi; 2-4 Aralık 2011.
- **İlk sertifika kursu** 1988'de, *İşyeri Hekimlerinin Görev ve Yetkileri Yönetmeliği*'nin çıkarılmasından 8 yıl sonra, 38 hekimin katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirildi. www.ttb.org.tr/kol/is/

**10 yılda
1 kongre..
Ne denli
sahipsiz,
öksüz bir
alan??! Niçin ?**

İşyeri Hekimi Çalıştırma

UHY madde 180 (1930 yılı 1593 sayılı)

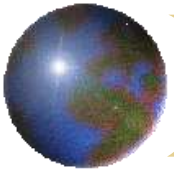
SSK (1964 yılı, 506 sayılı) madde 114

İSAGÜ tüzüğü madde 91 :

Sürekli olarak 50'den çok işçi çalışan işletmelerin
işyeri hekimi

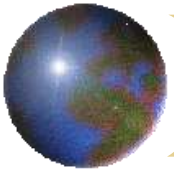
bulundurmaları gerektiğine ilişkindir.

İş yasası madde 8 : “Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işlere süreksiz, bundan fazla süren işlere **sürekli iş denir.”** Tanımlamada tek öge, işin devam etme süresidir.

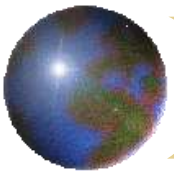
İşyeri hekimi çalıştırmak zorunlu !

- ✚ İş Yasası kapsamında yer alan ve sürekli olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerinde işyeri hekimi çalıştırma zorunlu.
- ✚ İşyerleri, **işyeri hekimi yetki belgesi olan bir hekimi** çalıştırabilecekleri gibi, Sağlık Bakanlığı'na bağlı **Toplum Sağlığı Merkezlerinden de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yetki** alarak bu hizmeti alabileceklerdir.

İşyeri hekimi çalıştırmak zorunlu !

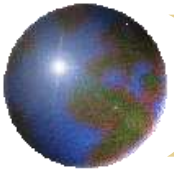
- ❖ Toplum Sağlığı Merkezlerinde, en az 1 işyeri hekimi ve en az 1 başka sağlık çalışanı görevlendirilmesiyle, işyeri hekimliği hizmeti sunulabilecektir.
- ❖ *Toplum Sağlığı Merkezleri'nden işyeri hekimliği hizmeti alınır, il Sağlık Müdürlüğü ile işveren arasında sözleşme bağlanacaktır.*

İşyeri hekimi ve tehlike sınıfları..

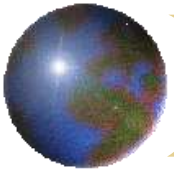
- ❖ **İşyeri hekimleri, görevlerini yerine getirmek için;**
- ❖ a) **Az tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 10 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 20 dakika,
- ❖ b) **Tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 15 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 25 dakika,
- ❖ c) **Çok tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 20 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 30 dakika ayırmak zorundadır.

İşyeri hekimi çalışma süreleri..

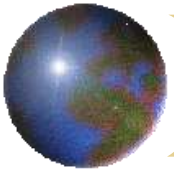
- ❖ Örneğin, az tehlikeli sınıfta yer alan ve 150 kişinin çalıştığı bir işyerinde sağlık gözetimi için ayda en az 10 saat ve işçi başına yılda en az 20 dakika üzerinden hesaplama yapıldığında $20 \times 150 = 3000$ dakika olup, yılda 3000 dakika veya ayda $3000/12=250$ dakika süre ayrılması gereklidir.
- ❖ Bu hesaplamaya göre aylık çalışma süresi 10 saat + 4 saat 10 dakika = 14 saat 10 dakika olacaktır..

İşyeri hekimi çalışma süreleri..

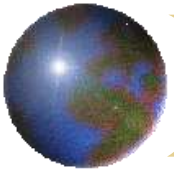
✿ **Az tehlikeli sınıfta** yer alan 1000 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde her **1000 işçi için tam gün** çalışacak en az 1 işyeri hekimi görevlendirilir.

✿ *İşçi sayısı 1000'in tam katlarını aşarsa, geriye kalan işçi sayısı göz önünde bulundurularak 1. fıkrada belirtilen ölçütlere uygun yeterince işyeri hekimi eklenir.*

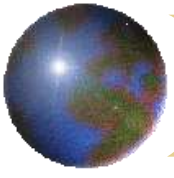
Tehlike sınıfları ve İşyeri hekimi..

- ❖ **Tehlikeli sınıfta** yer alan 750 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde her **750 işçi için tam gün** çalışacak en az bir işyeri hekimi görevlendirilir. İşçi sayısının 750 sayısının tam katlarından çok ise, geriye kalan işçi sayısı göz önünde tutularak, yeterli işyeri hekimi eklenir.
- ❖ **Çok tehlikeli sınıfta** yer alan 500 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde ise, her **500 işçi için tam gün** çalışacak en az 1 işyeri hekimi görevlendirilir.

İşyeri hekimliği birimi ve süreler..

- ❖ **İşyeri hekimliği birimi**, hizmetin yürütülebilmesine ve çalışan sayısına yetecek büyüklükte olmalıdır. Bu birimlerde, 10 m²'den az olmamak üzere en az 1 **muayene odası**, 15 m²'den az olmamak üzere bir **ilkyardım ve acil müdahale odası** ile 12 m²'den az olmamak üzere bir **bekleme odası** bulunmalıdır.

İşyeri hekimliği birimi ve süreler..

- ❖ İşyeri hekimi görevlendirilmesinde sözleşmede belirtilen süre içinde işyerinde hizmet sunulur.
- ❖ 1'den çok işyeri ile kısmi süreli iş sözleşmesi yapıldığında, bu işyerleri arasında yolda geçen süre, haftalık yasal çalışma süresinden düşülür..

İşyeri Hekiminin Görevleri

İşyeri hekiminin görevleri,

Anabasıklklar :

1. Tıbbi görevler..

2. Tıbbi-teknik görevler :

**A. İşyeri hijyeni ve güvenliği
konularında inceleme ve arşt.**

B. İş ve işçi uyumu

C. Sağlık eğitimi

3. Kayıt ve istatistik görevleri

**4. İnceleme-araştırma ve işyeri dışı
kuruluşlarla ilgili görevler**

İşyeri Hekiminin Görevleri

1. **Tıbbi muayeneler** : İşe giriş muayeneleri, aralıklı tıbbi denetim muayeneleri, özel muayeneler (örn. ağır ve tehlikeli işe giriş muay.), hastalık durumunda muayeneler, hastalık sonu işe dönüş muayeneleri bulunmaktadır.
2. **İlk ve acil yardım örgütlemesi ve aşı uygulaması**
3. **Sağlık eğitimi**
4. İşyeri çevre koşullarının sağlık yönünden denetlenmesi ve değerlendirilmesi
5. **Sanitasyon** : Çevre koşullarının sağlık kurallarına uygunluğunun sağlanması. Örn. atıkların zararsızlaştırılması..

İşyeri Hekiminin Görevleri

6. Meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesi.

7. İşyerindeki gebe, emzikli kadınlar, kreş ve çocuk bakım yerleri ile ilgili işler.

8. Esenlendirme (Rehabilitasyon) çalışmaları.

9. Genel sağlık makamlarıyla işbirliği.

10. İstatistik ve kayıtların tutulması :

Her yıl, işyeri sağlık birimi İl Çalışma Müdürlüğü'ne sunulmak üzere çalışma raporu hazırlamak zorundadır (*İşyeri Hekimlerinin Çalışma Koşulları ile Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmelik..*)

İşyeri Hekiminin Görevleri

Çalışma yaşamının 3 temel kişisi;

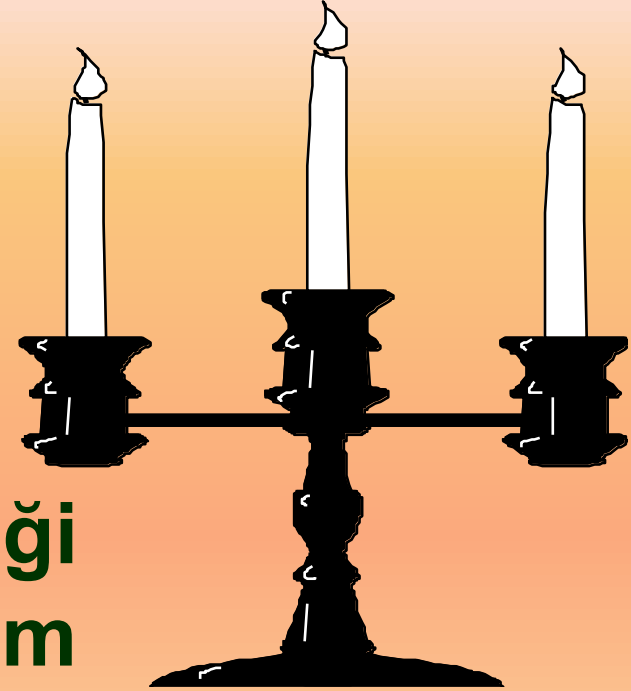
➤ İşgören

➤ İşveren

➤ Devlet'tir

(3'lü sacayağı, *tri-partite yapı*)

Hekimler, iş sağlığı ve güvenliği konularında her 3'üne de eğitim vermeli, danışmanlık yaparak onları aydınlatmalıdır. ***Ancak, mesleksi bağımsızlık ve iş güvencesi vazgeçilmezdir.***

Her yıl en az 100-300 bin yeni MH kayıt dışı !

- **İş kazası ve meslek hastalıklarına** ilişkin sayısal veriler gösteriyor ki; personel ve altyapı eksikliklerinin de etkisiyle, anılan Bakanlık, kuruluş yasası ile kendisine verilen görevleri gereğinde yapmaktan çok uzaktır.
- Çünkü ne yazık ki, **ülkemizde meslek hastalıklarına ilişkin güvenli veriler olmadığından**, alana ilişkin epidemiyolojik irdeleme yapılamamakla birlikte, **Türkiye Cumhuriyeti Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi** (2009-13) başlıklı Raporda “Bir ülkede meslek hastalıklarının görülme sıklığı, çalışan nüfusun %o 4-12’si arasında değişmektedir.

***Yaklaşık 24 milyon resmî çalışan için her yıl 96-288 bin yeni MH!
Ama kayda giren yalnızca 697 (SGK; 2011 verisi..)***

Her yıl en az 100-300 bin yeni MH kayıt dışı !

Yalnız 10,88 milyon işçide değil (Ocak 2013), Türkiye’de yaklaşık 24 milyon resmi çalışan, yaklaşık 10 milyon da kayıt dışı olmak üzere 34 milyon dolayında emekçide yılda 136.000-408.000 arasında ***meslek hastalığı*** beklenmelidir!

50 milyonu bulan işgücü arzının çalışıyor görünmeyen 16 milyonu da dikkate alınmadan!

Ancak SGK verilerine göre 2010’de yalnızca “533”, 2011’de «697 meslek hastalığı kayda girebilmiştir!

Belirlen(e)meyen, dolayısıyla uygun sağaltımı yapılarak özlük hakları tanınmayan on binlerce (hatta birkaç yüz bin!) işçinin varlığı açıkça itiraf edilmektedir.

Her gün 4 işçi ölüyor, 5'i de engelli oluyor!

Öbür yandan, yine kayıt dışı istihdam ve eksik verilere dayalı SGK rakamlarıyla ülkemizde

2011'de 69 227 **iş kazası**,

ve 697 **meslek hastalığı** sonucu 1710 işçi
($1710/365=4,66/\text{gün!}$) yaşamını yitirmiş 2086 işçi
ise **sürekli engelli** (sakat, malul) kalmıştır.

Günde ortalama 4-5 işçi yaşamını yitirmekte
5 işçi sürekli işgöremez duruma gelmektedir!

**(Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı
Tespit İşlemleri Yönetmeliği)**

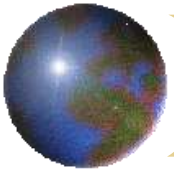
Küresel-Yerel sermaye emek karşıtı !

Bu sancılı ve kabul edilemez görünümün düzeltilebilmesi, işçi sağlığının korunduğu, iş güvenliğinin sağlandığı ve bu girişimlerin türevi olarak **sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının oluşturulduğu işletmelerin** yaratılmasında ; gerekli önlemlerin alınması, **nitelikli işyeri hekimliği** ve iş güvenliği uzmanlığı hizmetlerinin işyerlerinde kurulması sağlanmalıdır.

Küresel-Yerel sermaye emek karşıtı !

Tanımlanan kurumsal yapıların zayıflatılması ve bu işlevlerin kağıt üzerinde bırakılmasına dönük bir ayak sürüme (Hükümet!) ve engelleme (TISK ve yerel-küresel yandaşları!) karşı karşıya bulunduğumuzun; açıklıkla altını çizerek tarihe not düşmek gerekmektedir.

Bu dayatma adil mi, sürdürülebilir mi ?

Gelir vergisinden düşölüyor!

- ❖ ***İşle ilgili zarar, ziyan ve ödenceler (tazminatlar)***
- ❖ İşle ilgili olmak koşuluyla, sözleşmeye (mukavelenameye) veya ilama (mahkeme kararına) veya yasa buyruğuna dayalı olarak ödenen zarar, ziyan ve ödencelerdir (tazminatlardır).
GVK (Gelir Vergisi Kanunu) md. 40/3
- ❖ ***Personelle İlgili Giderler:***
- ❖ Hizmetli ve işçilerin işyerinde veya işyerinin eklerinde (müştemilatında) iâşe (yeme) ve ibate (barındırma) giderleri, sağaltım ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı, GVK'nın 27'nci maddede yazılı giyim giderleridir. (*GVK md. 40/2*)

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğinde sosyal taraflar (İşçi ve işveren sendikaları), üniversite, sivil toplum kuruluşları, öbür ilgili kurum ve kuruluşları biraraya getirerek; iş sağlığı ve güvenliği konusunda gereksinim, öncelik, politika ve stratejilerin belirlenmesi, tarafların görüş ve düşüncelerini açıklamalarını sağlayan bir platform oluşturmak üzere.. kurulmuştur. Etkin ve demokratik biçimde çalıştırılmaktadır..

Tel: +90 (312) 215 50 21
Faks: +90 (312) 215 50 28
e-posta: isggm@csgeb.gov.tr
<http://isggm.calisma.gov.tr>

24.07.2014

Prof. A. SALTİK

137

İşçi sendikasının feryadı :

Mustafa Özbek, Türk Metal Send. Bşk.

“Yoksulluğun kirlettiği, yolsuzluğun anıtladığı bu ülkede, insanlar gelecek konusunda bir plan yapamamaktadır.

**T ü r k i y e ’ n i n g e l e c e ğ i
g i d e r e k b e - l i r - s i z - l e ŝ - m e k - t e - d i r .**

Gençler, Türk toplumunun % 70’i, Türkiye’nin yaşadığı siyasi ve ekonomik çalkantıların geleceğe güveni azalttığını söylüyor. Bu ülkenin geleceği olan, Ulu Önder’in Türkiye Cumhuriyeti’ni emanet ettiği gençlerin % 38’i, bir daha dönmek üzere bu ülkeden ayrılmak istemektedir. Bu dehşet verici bir rakamdır.”

(www.turkmetal.org.tr/, Erişim: 07.03.05)

Çocuk işçi sömürüsü ciddi..

Shoe-making workshop

**5-17 yaş diliminde
çalışan çocuk
sayısı 893 bin !
(TÜİK, 2013 başı)**

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi

Md. 16 :

- 1. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz.**
- 2. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasal korunma hakkı vardır.”**

**Porter in the vegetable market of Okla. Delhi.
The bags of onion weigh 50 kilos.**

**Child breaking rocks in a quarry in
Faridabad, suburb of New Delhi.**

**Havana: Prostitution at Malecon. Poverty pushes
thousands of young girls into prostitution.**

Arjantin'de vahşi kapitalizm dönemi

Bir süpermarket kasiyerlerin birkaç dakikalık tuvalet molasını çok gördü. Çözüm olarak da alt bezi bağlamalarını şart koştu

İnsanlık dışı yöntem

*mülkiyet
02.08.03*

ARJANTİN'DE bir süpermarket, iş gücü kaybını ortadan kaldırmak için akla hayale sığmayacak insanlık dışı bir yöntemle başvuruyor. Süper markette çalışan kasiyerler, iş sırasında tuvalete gitmelerine engel olmak amacıyla yetişkinler için tasarlanmış alt bezi takmaya zorlanıyorlar. Yerel haber ajansı "Diarios Noticias" a konuşan sendikacı Jorge Cordova, ülkenin batısındaki Mendoza eyaletinde kadın kasiyerlerin alt bezi takmaya zorlandığını söyledi.

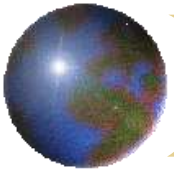
Yabancı sermaye destekli

SÜPERMARKETİN adını açıklamayan Cordova, bu durumun kasiyerlerde sinir, baskı ve strese yol açtığını belirtti. Cordova bu yerin yalnızca yabancı sermaye destekli bir gıda zinciri olduğunu söyledi. Olayı araştıran sendika avukatı Sandra Varela da, "20 yetişkin kasiyerin sekiz saat boyunca alt bezi taktığını düşünmek çok zor olsa da, gerçek" dedi. Varela, 17 yıldır sendika avukatlığı yaptığını, ama böyle bir şeyi daha önce hiç duymadığını sözlerine ekledi. ■ **DIŞ HABERLER SERVİSİ**

Markette skandal uygulama

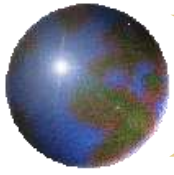
Arjantin'in batısındaki Mendoza eyaletinde bir süpermarkette başlatılan çağdışı uygulama sendika avukatlarını harekete geçirdi.

Türkiye'de iş kazaları-1

- ✿ Türkiye'de, her 6 dakikada bir **iş kazası** (?!) kayda girmektedir. İş kazalarının %60'tan çoğu, 50'den az işçi çalışan küçük işyerlerindedir.
- ✿ İş Yasası'na göre, bir olayın **iş kazası** sayılması için, işçinin olay anında zarar görmesi koşul değildir. Geciken sağlık sorunu da kapsanır.
- ✿ Sonradan ortaya çıkan bedensel ve ruhsal rahatsızlıkların kazaya bağlı olduğu doktor raporu ile saptanırsa; olay **iş kazası** olarak değerlendirilir.

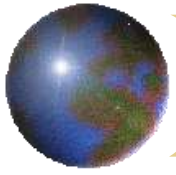
www.teksatir.com.tr (16.02.2009)

Türkiye'de iş kazaları-2

- ❖ **İş kazası** geçiren kişi sigortasız bile olsa; o yerdeki SSK'ya (SGK'ya) başvuruyula, geriye dönük olarak sigortalanır.
- ❖ İlgili Müdürlüğe başvurulduktan sonra, SSK (SGK) hemen olay yerine denetçi (*müfettiş*) göndermek zorundadır.
- ❖ Denetçilerin tuttuğu rapora göre olayın **iş kazası** olup olmadığına karar verilir.

www.teksatir.com.tr (16.02.2009)

İş kazalarına 10 bin+ kurban!..

2002-11 arasında 10 yılda;

✚ ***706 bin iş kazası*** oluştu

✚ **10 297 işçi öldü,**

✚ ***15 961 işçi sürekli iş göremez*** oldu.

✚ **İş kazaları** en çok “*kömür ve linyit*” üretimi, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, ana sanayi ve bina inşaatı” sektörlerinde yaşandı. En çok ölüm 2010’da oldu.

✚ 1,6 milyon işyerine karşın 600+ denetçi var!?

✚ 2013’te 1235 iş kazası cinayeti.. 59’u çocuk!

DÜNYA'da ve TÜRKİYE'de
İŞÇİ SAĞLIĞI ve
İŞ GÜVENLİĞİ
Sorunu ve Çözümler-2'ye
devam lütfen....

Dr.Ahmet SALTİK

AÜTF Halk Sağlığı AbD

www.ahmetsaltik.net

profsaltik@gmail.com

2014-15 / Ankara

